

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği – Bilgi Edinme Birimi

7120855

Sayı : B.18.0.BHİ.0.00.00/610.01-585
Konu : Sayın Özlem ÇERÇİOĞLU' nun
7/20855 Esas No'lu Yazılı Soru Önergisi

19770

04..10/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : TBMM'nin 01.03.2007 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-29942 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan, Aydın Milletvekili Sayın Özlem ÇERÇİOĞLU' nun "İklim değişiklikleri ve kuraklıkla ilgili tedbirlere ilişkin" 7/20855 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EK
Cevabi yazı (5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

Bilgi:
Başbakanlık

**AYDIN MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖZLEM ÇERÇİOĞLU' NUN
7/20855 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

1. Türkiye, atmosferde tehlikeli bir boyuta ulaşan insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının iklim sistemi üzerindeki olumsuz etkisini önlemek ve belli bir seviyede durdurmak amacıyla, 1992 yılında kabul edilen ve 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS) 24 Mayıs 2004 tarihinde taraf olmuştur. Böylece ülkemiz, Sözleşme kapsamında ve sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, bir yandan kalkınma hedeflerini gerçekleştirirken, diğer yandan iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik olarak yürütülen küresel faaliyetlerde yerini almaya başlamıştır.

Türkiye'nin iklim değişikliği politikaları; Bakanlığımız başkanlığında; Dış İşleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Planlama Müsteşarlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin üst düzey temsilcilerinin yer aldığı "İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu" (İDKK) tarafından belirlenmektedir. Bu kapsamda İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu altında 8 adet çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu çalışma grupları İklim Değişikliğinin Etkilerinin Araştırılması (Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü), Sera Gazları Emisyon Envanteri (Türkiye İstatistik Kurumu), Sanayi, Konut, Atık Yönetimi ve Hizmet Sektörlerinde Sera Gazı Azaltımı (Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü), Enerji Sektöründe Sera Gazı Azaltımı (Enerji İşleri Genel Müdürlüğü), Ulaştırma Sektöründe Sera Gazı Azaltımı (Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü), Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık (Çevre ve Orman Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı), Politika ve Strateji Geliştirme (Çevre ve Orman Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü), Eğitim ve Kamuoyunu Bilinçlendirme (Çevre ve Orman Bakanlığı- Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü) şeklinde yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında, Sözleşme Sekreteryasına sunmakla yükümlü bulunduğumuz, İklim Değişikliği I. Ulusal Bildirim hazırlıkları Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) katkıları ve Küresel Çevre Fonu (GEF) mali desteği ile 1 Ağustos 2005 tarihinde başlamış ve Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kurum ve kuruluşlar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile tamamlanmıştır. Ayrıca 1990-2004 yılları arasına ait ilk Sera Gazı Emisyon Envanteri hazırlanarak 15 Nisan 2006 tarihinde Sekreterya'ya sunulmuştur.

İklim Değişikliği I. Ulusal Bildirimi ile; mevcut durum, 1990-2004 yılları arasına ait sera gazı emisyon envanteri, emisyon kaynakları ve bunlara bağlı olarak azaltım potansiyeli, politika ve önlemler, projeksiyonlar, iklim değişikliğinin ülkemize etkileri, eğitim ve kamuoyunu bilinçlendirme gibi konularda bir yol haritası ortaya konulmaktadır. Çalışma; ayrıca, bundan sonraki "İklim Değişikliği Ulusal Bildirimi"nin hazırlanmasına ve bu kapsamda yapılacak olan bilimsel çalışmalara temel oluşturacaktır.

Bakanlığımız çevresel konularda kamuoyunu bilinçlendirmek amacıyla doğrudan ya da dolaylı olarak iklim değişikliği ile ilgili konularda seminer ve çalıştaylar düzenlemekte ve değerlendirme raporları hazırlamaktadır.

Ankara İklim Değişikliği Konferansı, 1-3 Eylül 2004 tarihinde UNDP-Ulusal Çevre ve Kalkınma Programı Projesi kapsamında Çevre ve Orman Bakanlığı'nın işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Konferans karar verme mekanizmaları, UNFCCC ve bu sözleşmenin tarafı olarak Türkiye'ye düşen yükümlülük ve fırsatlarla ilgili büyük bir çevresel diyalog ortamı oluşturmuş, Türk ve yabancı paydaşlar arasında çeşitli işbirliği ortamının oluşturulmasını kolaylaştırmıştır.

Mart 2005'te özellikle iklim değişikliği alanında çalışan STK' lar, araştırma kuruluşları ve kamu kuruluşları arasındaki Duyarlılık ve Uyum faaliyetleri için bir sinerji ve işbirliği oluşturmayı ve bilgi sürecine grupların katılımını sağlamayı amaçlayan STK' lar ve İklim Değişikliği Açık Forumu Çevre ve Orman Bakanlığı ve UNDP tarafından STK' lar, akademik kurumlar ve kamu kuruluşlarının katılımı ile düzenlenmiştir.

Bu kapsamda Şubat 2006'da Bakanlığımız ve Avrupa Çevre Ajansı'ndan uzman katkılarıyla sektör temsilcilerine verilen Sera Gazı ve Hava Emisyonları Envanter Hazırlığı ile ilgili özel uygulamalı eğitim (Bu eğitim hava emisyonlarının UNFCCC, UNECE, ve EEA' ya ortak bildirimi ile ilgili kılavuz ilkeler ve programlar konusunda büyük bir gruba verilen ilk eğitimidir) Mart 2006 tarihinde uluslararası bir uzman tarafından enerji, ulaşım, F gazlar ile ilgili sektörlerin ve TÜİK' in temsilcilerine özellikle envanter için Belirsizlik Analizleri ile ilgili eğitim verilmiştir.

UNDP, DMİ ve Çevre ve Orman Bakanlığı Ar-Ge' nin ortaklaşa düzenlediği iklim değişikliği çalıştay, 2-3 Mart 2006'da Antalya'da yapılmıştır. İklim Değişikliğinin Arazi Kullanımı ile ilgisi ve İklim Değişikliğinin Etkileri, Etkilenebilirlik ve Uyum konulu çalıştayın kapsamı; iklim değişikliğinin doğal sistemler üzerindeki etkisi, iklim değişikliğinin arazi kullanımı, su kaynakları, su ekosistemleri, sağlık, flora fauna ve özellikle tarım üzerindeki etkilerinin anlaşılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve uyum faaliyetleri için ihtiyaçların belirlenmesi olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, emisyon azaltımına yönelik yönetmelikler uygulamaya koyulmuştur. Bunlar arasında, ısınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, (13 Ocak 2005 tarih ve 25699 sayılı RG.) Endüstri Tesislerinden Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, (22 Temmuz 2006 tarih ve 26236 sayılı RG) ve Trafikte Seyreden Motorlu Kara Taşıtlarından Kaynaklanan Egzoz Gazı Emisyonlarının Kontrolüne Dair Yönetmelik (8 Temmuz 2005 tarih ve 25869 sayılı R.G.) hazırlanmıştır.

Bunun yanında, AB müktesebatına uyum çalışmaları kapsamında ise Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü Direktifi (IPPC 96/611EC) hazırlanmaktadır. Aynı çerçevede, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile koordinasyon içinde Büyük Yakma Tesisleri Direktifi (LCP2001/80/EC) de hazırlanmaktadır.

Avrupa Birliği Çevre Genel Müdürlüğü LIFE programının mali desteği ile Bölgesel Çevre merkezi Türkiye Ofisi (REC- Türkiye) tarafından yürütülen, Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü ve Exergia firmasının proje ortağı olarak yer aldığı, İtalyan Çevre ve Arazi Bakanlığı'nın ise eş finansman katkı sağladığı REC-LIFE "Türkiye'de İklim Değişikliği Politikalarının Tanıtılması" Projesi halen devam etmektedir.

Ulusal politika ve stratejiler çerçevesinde; Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile bu Bakanlıklara bağlı kuruluşlar ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile koordinasyon içerisinde çalışmalar devam etmektedir.

2. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında Çevre ve Orman Bakanlığı'nın koordinasyonu ile yürütülen I.Ulusal Bildirim projesinde İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu altında kurulan 8 çalışma grubundan biri olan Sanayi, Konut, Atık Yönetimi ve Hizmet Sektörlerinde Sera Gazı Azaltımı çalışmaları Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından, bir. diğer çalışma grubu olan Enerji Sektöründe Sera Gazı Azaltımı ise Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür.

Ayrıca "AB'ye Aday Ülkelerde Enerji Verimliliği ve Etiketleme Standartlarının Maliyet Etkin Geliştirilmesi ve Uygulanmasının Önündeki Engellerin Kaldırılması için Kapasite Artırımı Programı", "Enerji Etkinliği ve Enerji Tasarrufu Önündeki Engellerin Kaldırılması Programı - Binalarda Enerji Etkinliğinin Teşvik Edilmesi", "Türkiye'de Sanayi

Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi" ve "Yenilenebilir Kaynak Finans Mekanizmaları ve Türkiye' de Uygulanması" konulu projeler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü ile ortak olarak Küresel Çevre Fonu'na (GEF) sunulmuş olup projeler değerlendirme aşamasındadır.

3. Bakanlığımızın, ülkemizdeki yeraltı sularının korunmasıyla ilgili, Devlet su işleri genel Müdürlüğü ile ortaklaşa yürüttüğü ve Avrupa Birliği uyum çalışmaları çerçevesinde MATRA Programı tarafından desteklenen "Türkiye'de Sürdürülebilir Yeraltı suyu Yönetiminin Desteklenmesi İçin Uygulama ve Kapasite Geliştirme Projesi (PPA05/TR/7/8)" devam etmektedir. 350.000 Avro bütçeli 2006 yılında başlayan ve 2 yıl sürecek olan proje ile Yeraltı sularının bazı tehlikeli maddeler tarafından kirlenmeye karşı korunması hakkında Konsey Direktifi kapsamında mevzuat uyumunun desteklenmesi, Su Çerçeve Direktifi ve yeraltı sularının bazı tehlikeli maddelere karşı korunması hakkında Konsey Direktifi kapsamında yeraltı suyu yönetimi ile ilgili kurumsal yapıların ve uygulama ile ilgili kapasitenin gözden geçirilmesi ve uygulama örneklerinin görülmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca 2006 yılı içinde 81 İl Valiliğine hitaben yazılan yazı ile, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinin "Su alımı" başlıklı 7.maddesinde Sulak Alan Koruma Bölgesi içinde su rejimini etkileyebilecek su alımı, kuyu açımı, vb de dahil olmak üzere sulak alan sistemini besleyen akarsulardaki her tür faaliyet için yönetmeliğin ilgili hükümleri çerçevesinde il dahilindeki sulak alanlarda özellikle tespit edilmişse tampon bölge, edilmemişse tahmini ekolojik etkilenme bölgesi sınırından itibaren en az 2,5 km.lik alan içinde, sulak alan koruma bölgeleri içinde su rejimini etkileyebilecek faaliyetlerin tespit edilmesi, sulak alan çevresi ve koruma bölgesi içinde yer alan kuyuların belirlenmesi, kaçak kuyuların kapatılması ve aksi taktirde 872 sayılı Çevre Kanununun 20.maddesi (k) bendi çerçevesinde idari yaptırım uygulanması, izinli kuyuların tekrar başvurularının alınarak Mahalli Çevre Kurullarınca değerlendirilerek karara bağlanması (alanı olumsuz yönde etkileyecek olanların kapatılması, olumsuz etkisi olmayacaklar için izin düzenlenmesi), su rejimini etkileyebilecek faaliyetler, yüzey ve/veya yer altı su alımı ve yeni kuyu açımı ile ilgili olarak faaliyete başlamadan Bakanlığımız Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün uygun görüşünün alınması, konuyla ilgili olarak il dahilinde kurum ve kuruluşlar ile halkın bilgilendirilmesi hususları talimatlandırılmıştır.

4. Konu ile ilgili olarak Bakanlığımız ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı arasında ortak yürütülen bir çalışma olmamakla birlikte, sulak alanlarımızın karşı karşıya kaldığı sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilerek ekolojik işleyişinin ve peyzaj bütünlüğünün korunarak akılcı kullanımının sağlanması amacıyla Bakanlığımız tarafından "Sulak Alanların Yönetim Planları" çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında bahsi geçen noktalar irdelenmekte ve gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır. Şu ana kadar 3 adet alan için (Manyas Gölü, Uluabat Gölü, Göksu Deltası) yönetim planı tamamlanmış; Akşehir ve Eber Göllerli, Kızılırmak Deltası, Gediz Deltası, Burdur Gölü, Yumurtalık Lagünleri için ise yönetim plan çalışmaları devam etmektedir.

5. Ülkemizde 1950'li yıllarda ilk olarak sıtma hastalığını önlemek amacıyla başlatılan sulak alanların kurutulması çalışmaları daha sonraları tarım toprağı kazanmak şeklinde devam etmiştir. Türkiye genelinde 1.300.000 hektar sulak alan habitatı kurutma, ıslah, sulama ve baraj gibi proje uygulamaları ile tahrip edilmiştir.

Geçmiş yıllarda ülkemizdeki sulak alanların kurutulmasıyla ilgili Bakanlığımız tarafından gerekli araştırma ve çalışmalar yürütülmüştür. Kurutulan tüm sulak alanlarımızda bilimsel çalışma yaptırma imkanı bulunmadığı için pilot alan olarak Gavur, Kestel ve Avlan Gölleri detaylı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlara göre, bugüne kadar yapılan kurutmalar neticesinde elde edilen arazilerden istenilen verim alınamamış, tuzlanma ve rüzgâr erozyonu gibi' nedenlerle toprak verimsizleşmiştir. Yörenin su rejiminin bozulmasının yanı sıra, iklimsel değişiklikler olmuş, bir çok canlı türünün tehlikeye düşmesi hatta neslinin tükenmesi gibi ileride telafisi mümkün olmayacak şekilde ekolojik denge bozulmuştur.

Örneğin Avlan Gölü 1975'li yıllarda 5,5 km uzunluğunda dağın altından tünel açılmak suretiyle tarım alanı kazanmak amacıyla kurutulmuştur. Gölün kurutulmasından sonra bölgede ciddi olumsuzluklar yaşanmaya başlamıştır. Taban suyu seviyesi önemli ölçüde düşmüş, elma verimi ve diğer tarımsal verim azalmış, iklim sertleşmiştir. Hatta bölgedeki sedir ormanı kurumaya başlamıştır. Yöre halkı yaşanan bu olumsuzluklardan sonrası gölün yeniden kazanılması gerektiği bilincine ulaşmıştır. Bakanlığımız 1996' lı yıllarda başlattığı gölün yeniden kazanılması çalışmasını, alanı kurutan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü nezdinde devam ettirmiş ve 2001 yılından itibaren alanda yeniden su tutulmaya başlanmıştır.

Bakanlığımız kurutulan diğer sulak alanlarımızın da yeniden kazanılması için gerekli çalışmaları ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde yürütmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi Türkiye genelinde 1.300.000 hektar sulak alan habitatu kurutma, ıslah, sulama ve baraj gibi proje uygulamaları ile tahrip edilmiştir. Bu alanların büyük bir kısmı son on yıl içinde tamamen kuruyan sulak alanlara aittir.

Bakanlığımız ülkemizdeki sulak alan kurutmalarının önüne geçmek ve bu alanları korumak için 1992 yılından bu yana yasal, teknik ve idari anlamda ciddi çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların başında sulak alanların korunması konusunda Uluslararası bir sözleşme olan Ramsar Sözleşmesine (Özellikle Su kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi) 1994 yılında taraf olması gelmektedir.

Sözleşme listesine başlangıç olarak uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızdan Kayseri'deki Sultan Sazlığı, Balıkesir'deki Manyas (Kuş) Gölü, Kırşehir'deki Seyfe Gölü, İçel'deki Göksu Deltası ve Burdur Gölü dahil edilmiştir. 1998 yılında ise Uluslararası öneme sahip sulak alanlarımızdan Bursa'daki Uluabat Gölü, Adana'daki Yumurtalık Lagünü ile Gediz ve Kızılırmak Nehri Deltaları, 2005 yılında ise Konya Meke Gölü, Kızören Obruğu ve Adana Yumurtalık Lagünü Ramsar Listesine dahil edilerek, toplam alan sayımız 12'ye çıkmıştır.

Türkiye, bu sözleşme ile başta listeye dahil ettirdiği 12 sulak alan olmak üzere, sınırları dahilindeki tüm sulak alanları korumayı, geliştirmeyi ve akılcı kullanmayı taahhüt etmiştir. Aynı zamanda yapılan çalışmalarımız kapsamında belirlediğimiz 135 uluslararası öneme sahip sulak alanımız bulunmaktadır. Bu sayının çalışmalar bittiğinde 500 adete ulaşacağı öngörülmektedir.

Ülkemizin 1994 yılında taraf olduğu Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşmenin (Ramsar Sözleşmesi) uygulanmasına yönelik olarak ülkemizdeki sulak alanların korunması, geliştirilmesi ve bu konuda görevli kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarının belirlenmesi amacıyla Bakanlığımız 30 Ocak 2002 tarih ve 24656 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve 17 Mayıs 2005 tarih ve 25818 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yenilenen "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği" hükümlerine göre tüm sulak alanlar koruma altına alınmıştır. "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"ne göre sulak alan ekosistemini etkileyecek her türlü faaliyet belirlenerek ve gerekli sınırlamalar belirlenmiş olup, bu anlamda doldurma ve kurutma dahil olmak üzere alan üzerinde olumsuz etki yapabilecek tüm çalışmalar yasaklanmıştır.

Buna ilave olarak, 2006 yılı Nisan ayında yenilenen Çevre Kanunu ile sulak alanların doldurulması ve kurutulması yasaklanmış, sulak alanları dolduran, kurutanlara ile

Yönetmeliğe uymayanlara ciddi ölçülerde para cezaları getirilmiştir. Bu mevzuatımız çerçevesinde İl Müdürlüklerimiz aracılığıyla gerekli denetimler yapılmakta ve sulak alanların zararına olabilecek faaliyetlere izin verilmemektedir.

6. Bilindiği üzere, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 7. Taraflar Toplantısı'nda alınan 26/CP.7 kararı ile Türkiye'nin ismi sözleşmenin Ek-2 listesinden çıkmış ve ülkemiz sözleşmeye taraf olmuştur. Bu çerçevede, İklim Değişikliği 1. Ulusal Bildirimi hazırlanmış ve BMİDÇS Sekreteryasına sunulmuştur. Böylece ülkemizdeki mevcut durum ortaya çıkarılmış olup, Türkiye'nin özel şartları ve politikaları çerçevesinde Kyoto Protokolü değerlendirilmekte ve bu konudaki çalışmalara hız verilmiştir.

7. Yakıtlar, üretim süreçlerinde kullanılan ara ve ham maddeler, ambalajlar gibi birçok konuda üreticilerin kullanmalarına izin verilen maddelerin standartları ilgili yönetmeliklerde belirtilmiştir. Bunun dışında, gönüllü olarak seçilecek teknoloji ve maddelerin teşviki konusunda bir çalışmamız bulunmamaktadır.